

Měsíční a sluneční tajemství Jarní mystéria

Rudolf Steiner

** Úplněk a novoluní. * Oddělení Měsíce od Země.*

** Vytváření éterného těla. * Vztah měsíčních bytostí a planet. * Život v měsíčním světle. * Jarní mystéria sestupu a podzimní mystéria vzestupu. * Kosmické poznání*

Chtěl bych nyní dále rozvést to, o čem jsem v těchto dnech hovořil; dnes bych poukázal na astronomický aspekt Velikonoc. Abych na tento astronomický aspekt Velikonoc mohl poukázat, je nutné dotknout se několika skutečností, vztahujících se k takzvanému měsíčnímu tajemství.

Ve všech dobách, v nichž se vědělo o mysterijní moudrosti, se mluvilo o měsíčním tajemství a toto měsíční tajemství bylo dáváno do souvislosti s bytostí člověka, nakolik člověk souvisí s celým kosmem. Musíme si jasně uvědomit, že člověk ve své úplné bytosti souvisí s celým kosmem, tak jako ve svém fyzickém těle souvisí se Zemí. Materialistické časy s sebou ovšem přinesly to, že z kosmických dálav, které se ve své duchovnosti vyžívají v tvarech souhvězdí, v pohybech hvězd, že z této duchovnosti kosmu nezůstalo v lidském vědomí nic kromě vnějšího projevu hvězd, výpočtů pohybů hvězd, pokud jsou tyto hvězdy oběžnicemi atd.

To všechno vypadá - pokud se o tom uvažuje ve smyslu, v jakém se dnes studuje astronomie - jako kdyby se v naprostém neuvědomování si toho, že lidský fyzický organismus proniká duchovně-duševní bytostí, braly v úvahu pouze míry a vnější mechanické pohybové poměry tohoto lidského organismu a jako by se zcela zapomínalo, že v těchto mírách, v těchto pohybových poměrech se vnitřně projevuje něco duchovně-duševního.

Nuže, v člověku se projevuje jednotná, duchovně-duševní bytost udržovaná pohromadě lidským Já. Z celého světového organismu se pro duchovní pozorování nevyjadřuje jednotná duchovně-duševní bytost, nýbrž mnohost, nezměrně, neomezeně velká mnohost duchovních bytostí, které se projevují tvary souhvězdí, pohyby oběžnic, vyzařujícím světlem hvězd atd.

Všechno, co jako mnohost duchovnosti žije ve hvězdách, je s člověkem vnitřně spojeno stejně, jako to, co se v podobě látek v zemském okolí může stát lidskou potravou a co je u Země spojeno s fyzickým člověkem. A s nejbližším vztahem člověka k vesmíru souvisí právě to, co lze nazývat měsíčním tajemstvím.

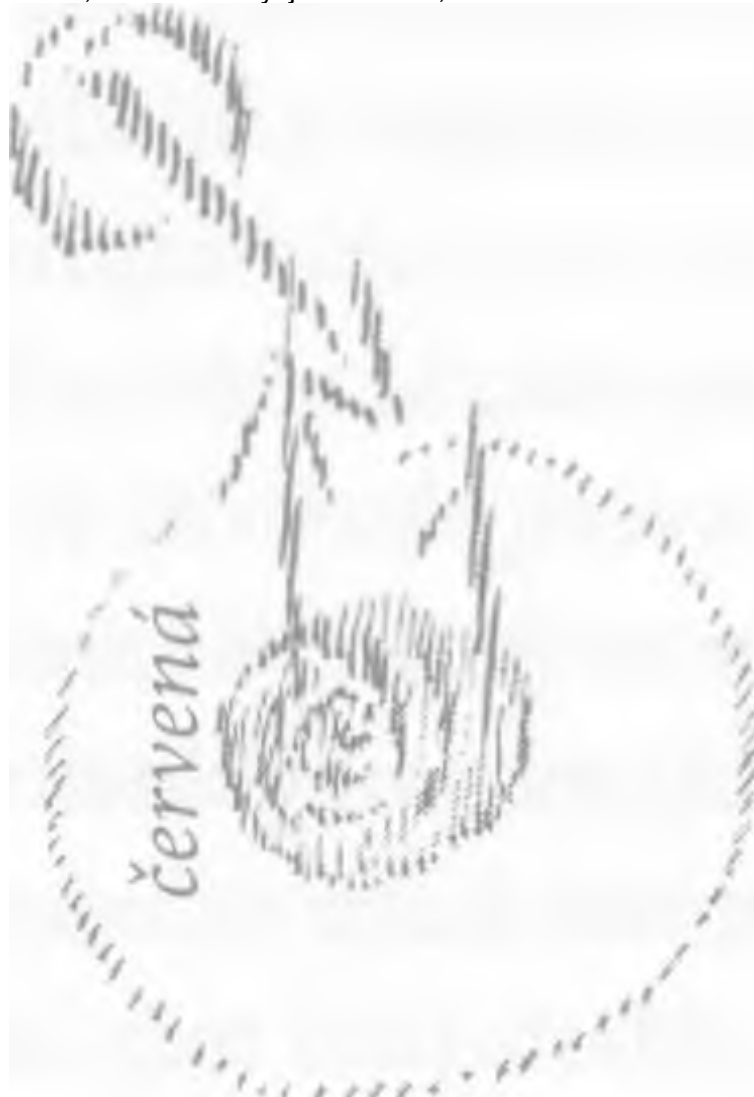
Budeme-li Měsíc pozorovat vnějším způsobem, bude se našemu zraku ukazovat v proměně. Vidíme Měsíc, řekněme, jak ho vidíme nyní, tedy svítící jako úplný kotouč. Potom Měsíc vidíme, když předpokládáme, že je částečně osvětlený, osvětlený z jedné poloviny, osvětlený z jedné čtvrtiny. Máme také onen jev u Měsíce, kdy se zcela vymyká našemu vnějšímu pohledu, což se pak, jak známo, označuje jako novoluní. A máme opět návrat k úplňku.

To vše se dnes vysvětluje jenom tak, jako bychom u Měsíce měli nějaké těleso, které se venku ve vesmírném prostoru pohybuje kolem dokola a které je Sluncem osvětlováno z různých směrů, takže

pak našemu pohledu ukazuje různé podoby. Tím však není vyčerpáno to, čím je Měsíc pro Zemi, zejména pro pozemské lidstvo. Obzvláště u Měsíce si musíme uvědomit, že díváme-li se na něco, co se nám ve fyzických površích vnímatelně představuje tak jako úplněk, co nám tedy nabízí fyzický aspekt, pak je v tomto jevu něco zcela jiného, než když se nám ukazuje jako novoluní - které se ovšem vnějším způsobem, fyzicky nemůže vzhledem k vesmírným poměrům, které s ním souvisejí, bezprostředně projevit. Nesmíme se však domnívat, že když se Měsíc neukazuje jako jev, pak tu není ve svém působení. Jestliže musíme mít na základě vesmírné souvislosti vědomí, že je novoluní, inu, pak tu je Měsíc přítomný neviditelným, a tím i duchovnějším způsobem, než když se nám ukáže ve fyzickém světle jako úplněk. Měsíc je tu tedy jednou zcela fyzickým způsobem, podruhé zcela duchovním způsobem, takže tu neustále máme rytmické střídání mezi fyzickým projevem Měsíce a duchovním projevem Měsíce.

Chceme-li ovšem pochopit, oč se přitom vlastně jedná, musíme se podívat zpátky na skutečnosti, které znáte z výkladu a které najdete také v mém *Nástinu tajné vědy*. Musíme se zamyslet nad tímto výkladem. Měsíc byl kdysi uvnitř Země. Patřil k zemskému tělesu. Ze zemského tělesa vyšel, stal se, jak se říká, vedlejší planetou Země, odštěpil se tedy od Země a obíhá kolem ní. V době, kdy byl spojený se Zemí, působil ze Země na člověka.

Člověk byl samozřejmě zcela jiná bytost, když stál a vyvíjel se na Zemi, která měla dosud ve svém těle Měsíc. Když Měsíc ze Země vyšel, Země o to, čím je Měsíc, zchudla; člověk je od té doby zdola, od Země, utvářen a držen jinými silami, totiž pouhými zemskými silami, ne už silami zemskými a měsíčními. Naopak to, co na člověka působilo zevnitř ze Země, dokud v ní byl ještě Měsíc,

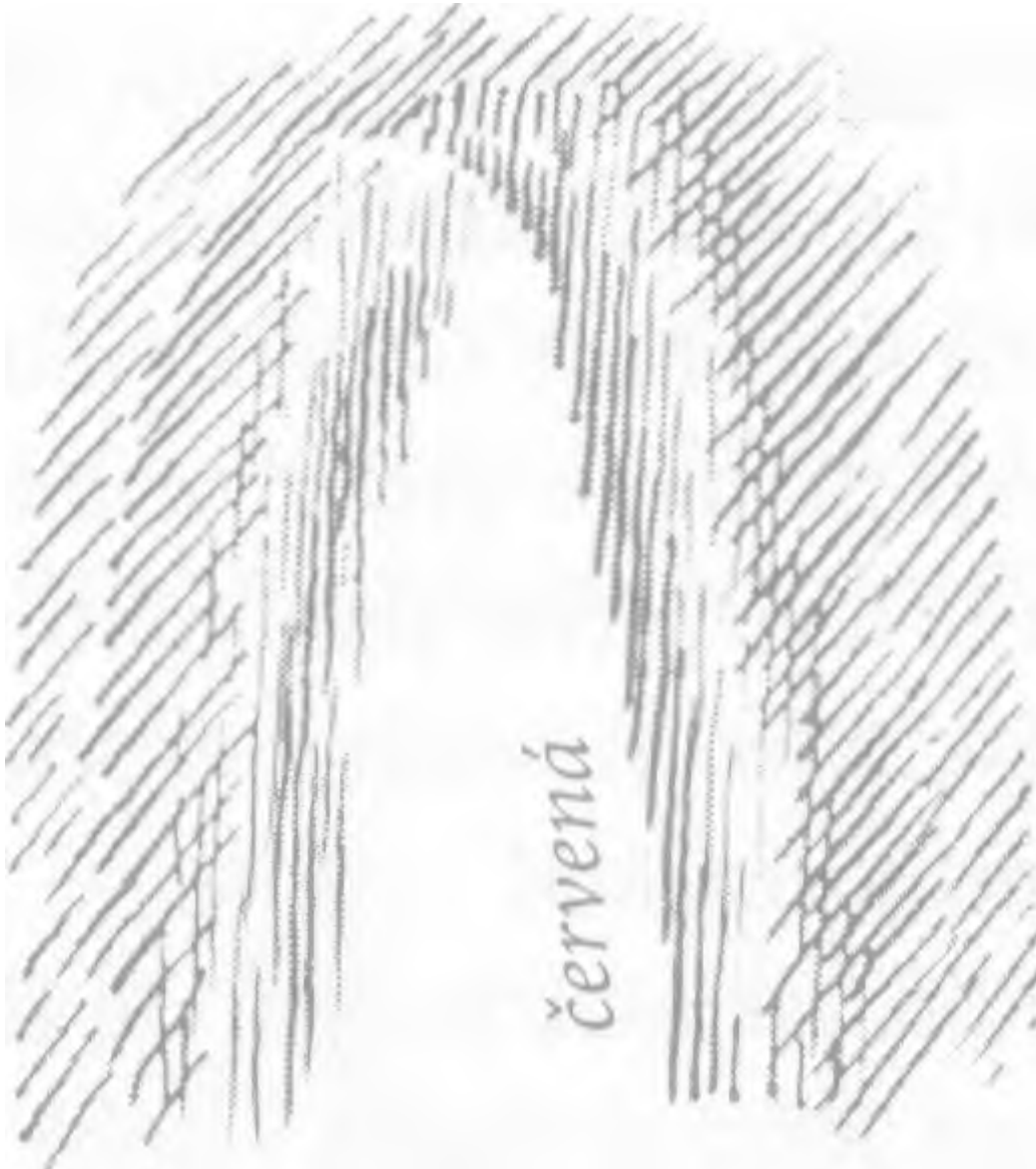
působí na člověka od té doby, co je Měsíc venku, zvenčí, z Měsíce. Takže můžeme říci: Měsíční síly kdysi člověka prozařovaly tak, že nejprve narazily na jeho končetiny, na chodidla a nohy, a pak jím proudily zdola nahoru. Od vystoupení Měsíce ze Země působí měsíční síly opačně, od hlavy člověka směrem dolů. Tím ovšem tyto měsíční síly získaly u člověka zcela jiný úkol, než jaký měly dříve.

Čím se tento úkol projevívá? Tento úkol se projevívá tím, že člověk má, jak známo, zcela určité zážitky, když sestupuje z předzemského bytí k bytí pozemskému. Jakmile člověk prodělá dobu mezi smrtí a novým narozením, jakmile absolvuje ve své duši a duchu všechno, co je třeba absolvovat mezi smrtí a novým narozením, začne se chystat na sestup k Zemi, na spojení se s tím, co mu bude v podobě fyzické tělesnosti předáno otcem a matkou. Ale dříve než se ze svého Já a ze svého astrálního těla může spojit s tělem fyzickým, musí se ošatit éterným tělem, které si přitáhne z kosmického okolí.

Tento děj se od základu změnil od doby, kdy Měsíc vystoupil ze Země. Když se člověk v době před odchodem Měsíce znovu blížil k Zemi, jakmile absolvoval život mezi smrtí a novým narozením, potřeboval síly, jimiž mohl kolem sebe, kolem svého Já a svého astrálního těla uspořádat éter - který je rozptýlený po celém světě - do podoby éterného těla. Tyto síly dostal, zatímco se přibližoval k pozemskému bytí, od Měsíce nacházejícího se v Zemi. Od té doby, co se Měsíc odštěpil, dostává člověk tyto síly, které potřebuje, aby si vytvořil éterné tělo, z oblasti mimo Zemi, tedy z Měsíce odštěpeného od Země. Člověk tak bezprostředně před svým vstupem do pozemského života musí apelovat na to, co spočívá v měsíčních silách, tedy na něco kosmického, aby si vytvořil své éterné tělo.

Toto tělo musí být ovšem vytvořeno tak, aby mělo takřkajíc jednu stranu vnější a jednu vnitřní. Představme si zcela schematicky toto éterné tělo tak, jak je utvořeno.

Má vnější stranu, a má stranu vnitřní. Můžeme si tedy představit, že člověk vytváří své éterné tělo směrem k jeho vnější straně a směrem k jeho vnitřní straně.

Formuje-li člověk vnější stranu tohoto éterného těla, potřebuje síly světla; éterné tělo se totiž tvoří vedle jiných substancí především z proudícího světla kosmu. Sluneční světlo k tomu však není použitelné. Sluneční světlo nemůže dodat síly, které by člověku mohly umožnit zformování jeho éterného těla. K tomu je nutné světlo zářící ze Slunce k Měsíci a z Měsíce zase zpět - čímž se toto světlo podstatně změní. A všechno světlo, které k nám přichází z Měsíce, které vůbec z Měsíce září ven do kosmu, obsahuje síly, jimiž je člověk při svém sestupu schopen vytvořit si vnější stranu éterného těla. Naproti tomu všechno, co vyzařuje duchovně z Měsíce za novoluní, vyzařuje do kosmu síly, které člověk potřebuje, aby vytvořil vnitřní stranu éterného těla. S tímto rytmem mezi vnějším světelným jevem Měsíce a temněním Měsíce tedy souvisí to, že člověk může vytvořit vnější i vnitřní stranu svého éterného těla.

Ovšem co zde měsíční síly jaksí vykonávají pro člověka, souvisí s tím, že Měsíc skutečně není jen fyzické těleso, o kterém bájí dnešní přírodní věda, ale že je naprosto všude prostoupený duchovností, že i Měsíc obsahuje mnohost duchovních bytostí.

Na různých místech jsem vysvětloval, že Měsíc se kdysi oddělil od Země; do vesmírného prostoru však nevyplynula jen fyzická hmota; spolu s Měsícem odešly do vesmíru i ony dávné, na Zemi žijící bytosti, které na Zemi nežily ve fyzickém těle, nýbrž v duchovní formě, a které byly praučitelé lidstva. Odešly do vesmíru, kde založily určitý druh měsíční kolonie. U Měsíce tedy musíme rozlišovat jeho fyzicko-éternou část a jeho část duchovně- duševní, ovšem s tím rozdílem, že ta duchovně-duševní část není jednotou, nýbrž mnohostí. Veškerý život duchovnosti v Měsíci ovšem závisí na způsobu, jakým se bytosti, které se v Měsíci nacházejí, dívají ze svého stanoviska, ze svého hlediska na svět kolem dokola, jakým na svět kolem dokola pohlížejí. A mohu-li se vyjádřit obrazně, pak bych chtěl říci, že duchovní bytosti Měsíce zaměřují svůj zrak nejprve na to, co je pro ně nej důležitější, tedy na oběžnice patřící k naší planetární soustavě. Všechno, co se děje na Měsíci, co se děje i proto, aby člověk správně obdržel síly, které potřebuje k vytvoření svého éterného těla, to všechno závisí na výsledcích pozorování, k nimž dospívají bytosti v Měsíci, tedy bytosti, které takřkajíc v Měsíci žijí a pozorují kolem dokola oběžnice naší planetární soustavy: Merkur, Slunce, Měsíc atd.

To bylo vědění, které existovalo v jistých mystériích. Bylo to dávné mysterijní vědění jistých mysterijních škol: že z Měsíce je pozorována konstelace, pohybové poměry planetární soustavy, která patří k naší Zemi, a že jsou podle ní určovány činy měsíčních bytostí. Vyjadřovalo se to tím, že se Měsíc jako, dalo by se říci, bod, z něhož jsou určovány právě ty světové poměry, které souvisejí s vytvářením lidského éterného těla, že se Měsíc se svými silami uváděl do vědomí lidstva v souvislosti se silami ostatních oběžnic.

A dělalo se to v jednotlivých dnech týdne:

Měsíc: den <i>Měsíce</i> , Montag:	<i>pondělí</i>
že tedy Měsíc má ve svém pozorování co dělat s <i>Marsem</i> : den Marsu:	<i>úterý</i>
s <i>Merkurem</i> : den Merkuru, mercredi:	<i>středa</i>
potom opět s <i>Jupiterem</i> : den Jupiteru,	
Jupiter je německý Donar: Donnerstag:	<i>čtvrtek</i>
potom dále s <i>Venuší</i> , to je německá Freya: Freitag:	<i>pátek</i>
potom dále se <i>Saturnem</i> : den Saturnu, saturday:	<i>sobota</i>
se <i>Sluncem</i> samotným, které svými silami	
nemůže působit bezprostředně na utváření éterného těla,	
ale které působí ve zpětném záření z Měsíce: Sonntag:	<i>neděle</i>

Tak se k tomu, co se vztahovalo k měsíčnímu hledisku, přičleňovalo to, co v dělení času vnášelo do vědomí lidstva planetární souvislost. A v dávných mystériích se chtělo jistým způsobem říci: Človče, vzpomeň si, že dříve než jsi sestoupil na Zemi, potřeboval jsi síly, které se na Měsíci vytvářejí tím, že měsíční bytosti pohlížejí na ostatní planety planetární soustavy. Tomu, co má Měsíc od úterka, středy, čtvrtka, pátku atd., vděčíš za zvláštní konfiguraci, kterou může tvé éterné tělo získat při sestupu do pozemského života.

A tak máme na jedné straně rytmický chod Měsíce světlem a temnotou okolo naší Země, na druhé straně máme v lidském vědomí zaznamenán celý planetární sled. Mystéria k tomu ovšem dodala i to, že řekla: Tím, že měsíční bytosti mohou pohlédnout k Marsu, je člověku do jeho éterného těla zorganizována schopnost řeči. Tím, že měsíční bytosti mohou pohlédnout k Merkuru, je člověku do jeho éterného těla vkoncentrována schopnost pohybu.

Chce-li člověk ovšem hovořit těmito měsíčními tajemstvími, může to udělat ve zcela jiné formě: pak se z řeči stane eurytmie. Můžeme říci, že eurytmie se z řeči stane tehdy, pokud člověk - poté co tajemství řeči vybádá tak, že si měsíčními bytostmi nechá říci, co pozorují, když pohlížejí k Marsu - vybádá také to, jak se tato pozorování promění, pohlédnou-li měsíční bytosti k Merkuru. Pro- měníme-li tedy marsické zkušenosti měsíčních bytostí na

merkurské zkušenosti měsíčních bytostí, získáme z lidské schopnosti vyslovovat hlásky lidskou schopnost eurytmie. Takové to je, vysloví-li se to kosmicky.

To co člověkem proudí jako schopnost moudrosti, získává člověk zkušenostmi měsíčních bytostí s Jupiterem. Co člověkem proudí jako láska a krása v jeho duši, získá a *tepla* káva zkušenostmi měsíčních bytostí s Venuší.

To co měsíční bytosti zakoušejí pozorováním Saturnu, vkládá do éterného těla člověka vnitřní teplo. A to, co musí být zadrženo, co musí být jaksi zapuzeno, aby to bezprostředně před sestupem na Zemi nenarušilo vytváření éterného těla, to je to, co přichází ze Slunce. Ze Slunce, či z pohledu na Slunce, tedy pochází všechno, před čím musí být člověk chráněn, aby se mohl stát člověkem ukončeným, a to vytvořením éterného těla, tedy pomocí ochranných sil.

Tímto způsobem, dalo by se říci, poznáváme, co se děje na Měsíci. Také tím ale poznáváme, jak se lidské éterné tělo formuje, utváří, když člověk sestupuje z předzemského bytí do bytí pozemského. To je to, co se vztahuje k měsíčnímu tajemství.

Inu, takové věci se dnes mohou vyprávět. V jistých dávnějších mystériích byly nejen vyprávěny, ale byly prožívány, skutečně prožívány. A byly prožívány tak, že co jsem vám napsal na tabuli, člověk nejen věděl, ale vnitřně to prožíval:

pondělí

úterý

řeč

středa

pohyb

čtvrtek

moudrost

pátek

láska, krása

sobota

vnitřní

duševní

teplo

neděle

ochranné

síly

Zasvěcením do mystérií, o nichž jsem včera mluvil, mohl člověk opustit pouhé dívání se očima, poslouchání ušima vzhledem k fyzickému pozemskému okolí; mohl se osvobodit, mohl se zdržovat mimo fyzické tělo a žít pouze v éterném těle. Pokud ale žil člověk v éterném těle, pak žil s tím vším (přednášející poukazuje na tabuli - viz výše). Pak nežil s řečí, která se formuje v hrtanu, ale žil s řečí, která zaznívá v Marsu jako řeč vesmírná. Člověk se pohyboval v tom smyslu, jak Merkur řídil pohyby v kosmu; nepohyboval se chodidly a nohama, ale pohyboval se ve smyslu toho, jak pohyby lidské bytosti řídí Merkur. Člověk také neměl onu moudrost, získanou s velkou námahou během vývoje v dětství a mládí, která je v materialistické době vlastně nemoudrostí, nýbrž žil přímo v moudrosti Jupitera. Člověk žil ovšem v moudrosti Jupitera tím, že se mohl spojit s měsíčními bytostmi, které Jupiter pozorovaly. A tím, že byl takto zasvěcen, žil člověk vlastně zcela ve světle zářícím z Měsíce. Člověk odešel ze Země. Nebyl bytostí z masa a kostí na Zemi, ze Země odešel a žil jako bytost v měsíčním světle, ovšem v konfigurovaném měsíčním světle, v měsíčním světle, které bylo modifikováno tím, co žilo v ostatních planetách naší planetární soustavy.

Člověk se tady, v těchto mystériích stával na dobu duchovního pozorování světelnou bytostí Měsíce, a to nikoli jako něco, co je symbolické, nebo něco, co bychom si měli představovat abstraktně, nýbrž jako člověk, který, když se dnes vydá do Basileje do města a zase zpátky, si je vědom skutečnosti a ví, že prožil něco skutečného - tak si byl člověk také vědom skutečnosti, když při zasvěcovacím obřadu navštívil měsíční bytosti. Věděl, že se na chvíli rozloučil se svým fyzickým tělem, svým duchem a duší přesídlil do světelné sféry Měsíce, měl kolem sebe světelné tělo, a protože

byl spojen s měsíčními bytostmi, pohlížel ven do planetárních dálav, a mohl tak skutečně pozorovat to, co se mu mohlo v planetárních dálavách odhalit.

A co pozoroval? Inu, hlavně tam pozoroval - to ostatní pozoroval také, ale hlavně pozoroval, že ze Slunce přicházejí síly od bytostí, které nesmějí mít nic společného s utvářením éterného těla člověka. Ke Slunci pohlížel jako k něčemu, co v sobě má pro éterné tělo něco rozpouštějícího, něco zničujícího. Věděl tak: Síly, které vycházejí ze slunečních bytostí, nesmí být přijaty éterným tělem, nýbrž vyššími články lidské přirozenosti, Já a astrálním tělem. Jen na ně smí sluneční síly působit. Člověk tedy věděl, že se ke Slunci neobrací kvůli svému éternému tělu; kvůli éternému tělu se obrací k planetám. Ke Slunci se obrací kvůli astrálnímu tělu a zejména kvůli lidskému Já. To věděl: Kvůli celé vnitřní síle Já se musím obracet ke Slunci. To byla druhá věc, která tu byla u tohoto zasvěcení odvolávajícího se na měsíční tajemství. Tou druhou věcí bylo, že člověk věděl: U éterného těla patřím planetární soustavě; kvůli prostoupení zejména svého Já a také astrálního těla silou však pohlížím ke Slunci.

Takové vlastně bylo toto zasvěcení: člověk sám se spojil s měsíčním světlem, avšak svým vlastním bytím s měsíčním světlem pohlížel do Slunce.

Tedy si řekl: Slunce posílá své světlo na Měsíc, protože ho člověku nesmí předat přímo. Pak je tu měsíční světlo ve spojení s planetárními silami. Z nich tvořím své éterné tělo. - Toto tajemství znal ten, kdo byl tímto způsobem zasvěcený. A tak věděl, nakolik v sobě nese sílu duchovního Slunce. A to byl právě onen stupeň zasvěcení, jímž se člověk stal nositelem Krista, to znamená nositelem sluneční bytosti, nikoli příjemcem sluneční bytosti, nýbrž jejím nositelem. Tak jako je Měsíc samotný, jakmile je úplněk, nositelem slunečního světla, stal se člověk nositelem Krista, kristoforem. Toto zasvěcení na kristofora bylo tedy zcela reálným zážitkem.

Tento zcela reálný zážitek, jímž se člověk jaksi vymanil Zemi a jako iniciovaný pozemský člověk se pozvedl ke světelné bytosti, tento dřívější, vnitřní lidský zážitek Velikonoc si nyní představte přeměněný na kosmický svátek. V pozdějších dobách už lidé nevěděli nic o tom, že se něco takového může stát, že člověk může skutečně vystoupit z pozemskosti, spojit se s měsíčností a z pozice Měsíce pohlížet na Slunce. Jedna vzpomínka na to však měla zůstat zachována; a tato vzpomínka se zachovala ve svátku Velikonoc.

Neboť to, jak toto všechno člověk může prožívat, nepřešlo do pozdějšího, materializujícího se vědomí, zato však do abstraktní představy. Člověk už nepohlížel do sebe tak, že si říkal: Mohu se spojit s měsíčním světlem. - Nýbrž pohlížel na Měsíc, na úplněk. Člověk pohlédl na Měsíc v úplňku a řekl si: Směřem tam nahoru se nevyvím já; tam nahoru spěje Země. - A kdy tam spěje nejmíc? Nejmíc tam spěje, když začne jaro, když síly, které dosud byly spolu se semeny, s rostlinami v Zemi, proudí z povrchu Země. Na Zemi se stávají rostlinami, ale jdou dále, proudí ven do kosmických dálav.

V dávných mystériích se používal obraz: Když vnitřní síly Země vynášejí skrze stonky rostlin, skrze listy rostlin ven do kosmu to, co ze Země vyzařuje, pak může člověk nejsnáze dosáhnout měsíčního-slunečního zasvěcení a stát se kristoforem; na silách vyzařovaných na jaře ze Země pak totiž, dalo by se říci, pluje vzhůru k Měsíci. Musí se však dostat do plného měsíčního světla.

To všechno přešlo do vzpomínky, avšak stalo se to abstraktním. „Musí se dostat do plného měsíčního světla.“ Tedy podvědomě, nikoli už s jasným vědomím toho, že se to mohlo stát lidským zážitkem, si představovali: něco, nikoli člověk sám, proudí směrem k Měsíci v úplňku, a to

k prvnímu úplňku, jakmile začalo jaro. A co teď může tento úplněk udělat? Pohlíží na Slunce (přednášející kreslí), to znamená, že pohlíží k prvnímu dni zasvěcenému Slunci, k první neděli, která po něm následuje. Tak jako dříve christophorus, tedy kristofor, pohlížel z pozice Měsíce na sluneční bytost, pohlíží nyní Měsíc na Slunce, to znamená na jeho symbolizaci v neděli.

Tak tedy máme začátek jara, 21. března: síly Země vyraží nahoru do vesmíru. Musí se počkat, dokud tu není ten správný pozorovatel, dokud tu není úplněk.

21. března: úplněk: neděle.

Co pozoruje? Slunce. Příští neděli člověk nechá následovat jako Neděli velikonoční. Je to tedy abstraktní určení času, zachované ze zcela reálného mysterijního děje, který se prostě v dřívějších

dobách odehrával u mnoha lidí. A tak tomu u svátku Velikonoc skutečně je. Náš dnešní jarní svátek Velikonoc představuje mysterijní děj, který se skutečně na jaře všude uskutečnil; je to ovšem jiný mysterijní děj než ten, o kterém jsem hovořil především.

Mysterijní děj, o kterém jsem hovořil především, je děj, který vedl člověka k tomu, aby pochopil událost smrti. Říkal jsem, že děj vzkříšení, který byl lidem učiněn pochopitelným pomocí něčeho takového, jako byl podzimní svátek Adonise, člověka vlastně uvedl do zážitku smrti, do onoho vzkříšení v duchovnu přibližně po třech dnech. Tento děj, toto vzkříšení patří vlastně do podzimní doby z důvodů, které jsem vyložil.

Jiným dějem je ten, který jsem popsal dnes a který byl v jiných mystériích slaven či konán pro jistá zasvěcení, pro zasvěcení sluneční a měsíční. A tento děj stavěl člověka před začátek života. Můžeme se tedy dívat zpět na doby, v nichž byl sestup člověka z předzemského bytí k bytí pozemskému poznáván na základě sestupování. V jiných mystériích, v mystériích podzimních, byl poznáván vzestup v duchovnu.

Ovšem v pozdějších dobách, kdy už lidé nebyli s to prohlédnout živý obsah tohoto vztahu člověka k duchovnu v kosmu, to došlo tak daleko, že podzimní mystérium vzestupu bylo prostě spojeno s jarním mystériem sestupu. Ve zmatení, ke kterému zde v průběhu vývoje lidstva došlo, se tak ukazovalo, jak krok za krokem působil materialismus, jak vyprodukoval nejen nesprávné názory, ale jak v průběhu lidského pozemského dění skutečně lidi naprosto zmátl v tom, co tu kdysi bylo, abych tak řekl, v posvátném řádu. V posvátném řádu to zde bylo tak, že jakmile se přiblížil podzim, oslavovalo lidstvo kosmický svátek - což ovšem zase poukazuje na mysterijní děj, na jehož základě mohlo být řečeno: Příroda propadá pustnutí, uvadá, odumírá; to je totéž co odumírání člověka po jeho fyzické stránce. Zatímco však, pohlédneme-li na přírodu, v ní vidíme působit jen to pomíjivé, žije v člověku to věčné. Věčné, které má být viděno - bez ohledu na to, co se odehrává v přírodě - v duchu a které je po smrti v duchovním světě tím povstávajícím. Skrze jarní mystéria si člověk uvědomoval, že příroda je přemáhána duchem, že duchovno zase působí z kosmu, že fyzično raší a vyrůstá ze Země, protože je puženo duchovnem.

Na základě toho si však lidé nemají připomínat, že smrtí směřují k duchu, nýbrž že z ducha přicházejí, že z ducha sestupují. Čili tam, kde je příroda právě na vzestupu, měl by si člověk připomínat svůj sestup do fyzického. Kde je příroda na sestupu, měl by si člověk připomínat svůj vzestup, své vzkříšení v duchu. A nesmírně tím byl prohlubován duševní život, když mohlo být takto prožíváno, jaký je vztah člověka ke kosmu.

To bylo různé podle kraje. V dávných dobách skutečně existovaly národy, které byly národy více podzimními, a jiné, které byly národy více jarními. Mezi podzimními národy existovala Adonisova mystéria; mezi jarními národy existovala jiná mystéria, která se vztahovala k tomu, co jsem dnes popsal. A jenom takoví lidé hledající poznání, o nichž se právem vypráví, jak táhli od místa k místu jako třeba Pythagoras, jak šli od mystéria k mystériu, jenom tito lidé pak vlastně měli totalitu lidského prožívání. Od jedné mysterijní školy, kde mohli uzříti podzimní tajemství, které je vlastně tajemstvím slunečním, putovali k jiné škole, kde mohli uzříti jarní tajemství, které je tajemstvím měsíčním. Proto se o dávných obsáhlých zasvěceních vždy znovu vypráví, že táhli od jedné mysterijní školy k druhé. A můžeme skutečně říci, že tito zasvěcení jistým způsobem vnitřně prožívali rok, rok v jeho slavnostech. Takový dávný zasvěcenec mohl říci: Přijdu-li na toto místo, kde se slaví Adonisovy slavnosti, uzřím světový podzim a září duchovního Slunce v počínající zimní noci. - Když došel na jiné mysterijní místo, kde se slavila jarní mystéria, mohl si říci: Tady uzřím měsíční tajemství. - A tak vnitřně poznával to, co vlastně souvisí s celým smyslem roku.

Vidíte, že naše Velikonoce byly vlastně obtíženy něčím, čím by obtíženy být neměly. Naše Velikonoce by vlastně musely být svátkem položení do hrobu a tento svátek položení do hrobu by v jarní době (tak tomu u takových svátků položení do hrobu skutečně bylo ve vztahu k lidské duchovnosti) musel být zároveň svátkem popudu k práci, jak ho dřívější člověk během léta potřeboval. A tak byly Velikonoce svátkem napomenutí k práci během léta. A podzimní svátek vzkříšení pro duchovní svět tak byl svátkem, který byl slaven v době, kdy člověk zase od práce odcházel. Když ale odcházel od práce, měl ve svém nitru prožít to, co je pro jeho duchovně-duševní bytost tím nejdůležitějším: uvědomit si, co je v něm věčné, a to tím, že pohlíží na vzkříšení v duchovním světě, tři dny po smrti.

A tak můžeme, půjdeme-li od pozemských tajemství k tajemstvím kosmickým, od pozemského poznání k poznání kosmickému, poznat ve svátcích ještě i, abych tak řekl, vnitřní strukturu našeho ročního řádu. Avšak mnohé z toho, co je jako tajemství ve svátcích ukryto, mnohé z toho bylo ztraceno.

Zítřka, nakolik to ještě půjde, se v bližší návaznosti na jisté mysterijní školy pokusím ještě dále prohloubit to, co jsem vám dnes chtěl vyložit při pohledu na nebeské poměry samotné.

Dornach, 21. dubna 1924

GA 233a